

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 4 (481)

1996 spalio / Oktober 1996

Lietuva prieš rinkimus

Šiuolaikinėse demokratinėse valstybėse tautos pačios savęs nevaldo. Teisę valdyti jos perduoda tam tikroms institucijoms, kurios veikia tautos vardu. Tokiai valdymo formai būdingos yra itin politinės varžybos. Reguliariai pravedami visuotini, slapti ir laisvi (pasi)rinkimai tarp skirtingų siekius turinčių politinių partijų, įteisinga pastarųjų valdymą bei suteikia tautai galimybę pakeisti vieną valdančiąją partiją kita. Demokratija betgi nėra vien tautos suvereniteto pagrindas ir daugumos valia paremtas valdymo būdas. Turi būti įgyvendinti ir teisinės valstybės bei valdžios galios pasidalijimo principai, kurie saugo ir mažumų teises, bei neleidžia pasireikšti valstybės organų savivaliavimui. Demokratijos įsitvirtinimui ir išlikimui taip pat svarbu, kad šalia skirtingų nuomonių ir siekių, išsivystytų ir visų bendrai pripažįstamų vertybių pluoštas, pvz.: pačios demokratijos principo ir pagrindinių žmogaus teisių pripažinimas, vienareikšmė daugumos pažiūra į tarnautojų piknaudžiamą savo padėtimi ir pan.

Š. m. spalio 20 d. Lietuvos piliečiai rinks savo nepriklausomos valstybės Seimą, kuris ketverius metus lems valstybės vystymąsi. Artėjant rinkimams, Lietuvoje girdisi beviltiškas klausimas "ką rinkiti?" Lietuva, kuri kryptingai žengė išsivadavimo iš Sovietų Sąjungos keliu, per 1990 m. rinkimus į Aukščiausiąją Tarybą didele dauguma pasisakė už Sąjūdžio kandidatų, per 1992 m. Seimo rinkimus suteikė iš 141-0 76 mandatų iš LKP pavirtusiai LDD partijai. Nei vienos, nei kitos daugumos valdymas, atrodo, tautos nepatenkino. Valdžia, nepatenkinanti

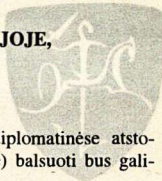
savo piliečių pagrindinių poreikių, demokratinėje valstybėje ilgai neišsilaiko. Kad perėjimas iš socialistinio į rinkos ūkį bus skausmingas - buvo galima pramatyti, bet kad jis yra toks kaip šiandien, be abejojimo yra atsakingos visos valdžios, nes jų sprendimai dažnai buvo daromi vadovaujantis ne dalykiškais, o ideologiniais reikalavimais, arba tokiais, kurie tenkino tik labai siauro žmonių rato interesus.

Nors Lietuva pasirinko demokratijos kelią ir formaliai atlieka visus reikalingus ritualus, tačiau jos turinys dar ne visur įsisavintas. Politinės partijos dar nesusiformavo taip, kad galėtų pilnai atlikti savo funkcijas. Daug kur jaučiamas noras rinkti asmenis, o ne partijas, išleidžiant iš akių faktą, kad ir "išmintingų" individualistų bendroji išmintis, dar toli gražu nėra tolygi jų išminčių sumai. Pagrindinis tautos atstovo Seime uždavinys yra sprendimų priėmimas. Sprendimai yra daromi daugumos, tai reiškia: reikia ieškoti bendraminčių, reikia tartis, reikia leisti į kompromisus. Sprendimai visuomet turi būti orientuoti į nors ir sunkiai apčiuopiamą bendrąjį gerį. To dar Lietuvoje labai trūksta.

Kaip daviniai rodo, rinkimuose dalyvaus per 25 partijos ar kitoki sambūriai, savo kandidatūras kels ne vienas nepriklausomas kandidatas. Įvairiais požiūriais valstybės valdymo stabilumui nėra naudinga Seime turėti per daug smulkių partijų ar vienišų, nors ir gudrių individualistų. Rinkėjai geriausiai pasitarnautų valstybei, pasisakydami už kelias, bet pakankamai stiprias politines partijas.

LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ, ESANČIŲ VOKIETIJOJE,

DALYVAVIMO LR SEIMO RINKIMUOSE TVARKA

1. Kitose valstybėse esantys Lietuvos Respublikos piliečiai įrašomi į Naujamiesčio vienmandatės rinkimų apygardos Nr. 1 rinkėjų sąrašą. Tai reiškia, jie galės balsuoti a) už asmenis, kurie bus iškėlę savo kandidatūrą šioje vienmandatėje rinkimų apygardoje ir b) už politines partijas, iškėlusius kandidatus daugiemandatėje apygardoje.

2. Balsuoti galės tik tie piliečiai, kurie bus įrašyti į išankstinį rinkėjų sąrašą. Sąrašas bus sudaromas Vidaus reikalų ministerijos ir tikslinamas LR ambasados Bonnoje. Kadangi laiko sąrašų tikslinimui liko nedaug, patartina kiekvienam norinčiam balsuoti piliečiui, nedelsiant laišku, faksu arba telefonu pranešti LR diplomatinei atstovybei, kad jis pageidauja balsuoti paštu. Nurodyti reikia savo vardą, pavardę, gimimo datą, asmens kodą, paso numerį ir gyvenamąją vietą užsienyje. Šie daviniai būtų reikalingi tuo atveju, jei rinkėjas nebūtų dar įtrauktas į išankstinį rinkėjų sąrašą. Gausi prašymą, diplomatinė atstovybė atsiųs reikiamus balsavimo dokumentus.

Piliečiai, gyvenantys senuose Vokietijos kraštuose (buv. BRD), kreipiasi adresu:

*Botschaft der Republik Litauen
Argelander Str. 108 A, 53115 Bonn, tel.: 0228-91491-0, faksas: 0228-91491-26.*

Piliečiai, gyvenantys naujuose Vokietijos kraštuose (buv. DDR), kreipiasi adresu:

*Botschaft der Republik Litauen - Aussenstelle
Berlin -
Katharinenstr. 9, 10711 Berlin, tel.: 030-8911151, faksas: 030-8911164.*

3. Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse (Bonnoje ir Berlyne) balsuoti bus galima:

spalio 8-11 d.d. ir spalio 14-18 d.d. nuo 14.00 iki 18.00 val., spalio 20 d. - nuo 9.00 iki 21.00 val. vietos laiku.

Jeigu įvyks pakartotiniai rinkimai, balsuoti Bonnoje ir Berlyne bus galima:

lapkričio 6-8 d.d. nuo 14.00 iki 18.00 val.;
lapkričio 10 d. - nuo 9.00 iki 21.00 val.

4. Balsavimo dieną į balsavimo patalpą atvykęs rinkėjas, pateikęs pasą bei rinkėjo pažymėjimą, gali balsuoti tiesiog. Jei rinkėjo pažymėjimas dar neišduotas, jis bus išduodamas vietoje.

Balsuojant paštu svarbu, kad laiškas LR ambasadą pasiektų iki balsavimo pabaigos (t.y. spalio 20 d., 21.00 val.). Pavėluotai gauti laišškai persiunčiami Vyriausiai rinkimų komisijai. Tokie balsavimo lapeliai gali būti neskaiciuojami.

5. Lietuvos Respublikos piliečiai, gyvenantys kitose valstybėse, bet atvykę į Lietuvos Respubliką balsavimo laikotarpiu ir nebalavę Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse (konsulinėse įstaigose), kad gautų rinkėjo pažymėjimą balsuoti Naujamiesčio rinkimų apygardoje Nr. 1, gali kreiptis į bet kurią vienmandatės rinkimų apygardos komisiją. Šie rinkėjai gali balsuoti paštu arba rinkimų dieną Naujamiesčio rinkimų apygardos Nr. 1 rinkimų apylinkėje.

6. Lietuvos Respublikos piliečiai, gyvenantys Lietuvoje, bet balsavimo laikotarpiu išvykę į Vokietiją kreipiasi į LR ambasadą Vokietijoje, kad būtų įtraukti į papildomus išankstinius rinkėjų sąrašus.

INFORMACIJOS MŪGĖ APIE LIETUVĄ

įvyksta š.m. lapkričio 21-22 d.d. Hesseno krašto parlamento (Landtag) rūmuose Wiesbadene.

Rengia: Hessische Landeszentrale für polit. Bildung ir LR ambasada Bonnoje.

Programa: Trumpos paskaitos politikos, ekonomikos, mokslo ir švietimo, kultūros ir spaudos temomis. Trumpi pristatymai įstaigų, įmonių, kurios bendradarbiauja su Lietuva.

Registruotis: Hessische Landeszentrale für polit. Bildung, Postfach 32 20, 65022 Wiesbaden, tel.: 0611 - 9919712, faksas: 0611 - 9919744.

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ-LIUTERONŲ BAŽNYČIA IŠEIVIJOJE

Šiais metais Lietuvių evangelikų-liuteronų bažnyčia išeivijoje švenčia savo 50 metų sukaktį. Pirmasis visų evangelikų sinodas, įvykęs 1946 m. lapkričio 9-10 d.d. Lebenstedte, sujungė visas po karo Vokietijoje susikūrusias evangelikų parapijas vienoje bažnyčioje. Jau vien tik šis liuteronų ir reformatų susivienijimo faktas rodo, kad ši Bažnyčia nebuvo kokia nors Lietuvos bažnyčių tąsa, bet visai naujas kūrinys išeivijos sąlygose. Pirmą kartą evangelikų bažnyčių istorijoje susikūrė vien tik liutervius apjungianti Bažnyčia. Ji kūrėsi tautiniu pagrindu, o ne teritoriniu, kaip Lietuvoje. Šalia to, Bažnyčia pirmą kartą apjungė visus liutervius, nedarydama skirtumo tarp mažliuterviu ir didliutervių. O juk iki tol liuterviai liuteronai jau nuo reformacijos laikų priklausė dviem savistoviom bažnyčiom, būtent Prūsijos unijai Mažojoje Lietuvoje ir Lietuvos liuteronų bažnyčiai Lietuvoje.

Bendra evangelikų bažnyčia išsilaikė tik dvejus metus. Per šimtmečius išsivysčiusios skirtingos tradicijos bei labai skirtinga abiejų grupių narių socialinė sudėtis, privėdė prie atskyrimo. 1948 metais reformatai ir liuteronai įsteigė savas bažnyčias. Aukščiausiu liuteronų bažnyčios organu tapo sinodas, kuris rinko tarybą bei du senjorus. Senjorai su reikalų vedėju sudarė valdybą, kuri tvarkė visus bažnytinius reikalus. Naujos liuteronų bažnyčios narių daugumą sudarė dar 1941 metais kartu su vokiečių repatriantais į Vokietiją išvykę apie 20.000 liutervių. Su jais kartu iš Lietuvos pasitraukė 27 kunigai. Tuo tarpu 1944 metų bėglių tarpe būta palyginti mažai liuteronų. Tuoj po karo į pabėgėliams įrengtas stovyklas persikėlė dalis šių jau nuo 1941 metų Vokietijoje gyvenusių liutervių, kurių tarpe buvo ir apie 10 kunigų. Jų tarpe buvo A. Keleris, A. Trakis, J. Urdzė, J. Pauperas ir J. Stanaitis. Jie daugiausia prisidėjo prie naujos bažnyčios kūrimo. Kiti iš Lietuvos kilę kunigai liko toliau dirbti vokiškose parapijose ir tik karts nuo karto aplankydavo lietuviškas parapijas. Tik Lietuvoje buvęs senjoru A. Gelžinius šalia savo vokiškos parapijos nuolat aptarnavo liutervių parapiją Lebenstedte.

Pirmosios parapijos kūrėsi stovyklose, ypač ten, kur gyveno kunigai. Daugiausia tai buvo mažos, apie 200-400 tikinčiųjų apjungiančios parapijos be savo etatinio kunigo. Kadangi labai trūko kunigų, tai kiekvienas iš jų apsiėmė aptarnauti po 10-15 mažesnių parapijų. Taip su laiku susidarė trys didesnės Šiaurės, Vidurio ir Pietų Vokietijos regionai, kuriuos aptarnaudavo vienas kunigas. 12.000 evangelikų, 1948 metais dalyvavusių liutervių parapijų veikloje, gyveno stovyklose, o 14.000 - privačiai. Evangelikai sudarė apie trečdalią visų pabėgėlių. Tai yra kur kas didesnis procentas nei katalikų ir evangelikų santykis Lietuvoje, kur evangelikai tesudarė tik 4% gyventojų.

1949-1951 metais į Ameriką persikėlė apie 6.000 liuteronų. Ten jie, šalia jau esančių liutervių liuteronų parapijų, sukūrė keletą naujų: Čikagoje, Toronte ir kitur. Vokietijoje 1953 metais Lietuvių liuteronų bažnyčiai dar priklausė 6.000 parapijiečių, kuriuos aptarnavo trys kunigai. Tačiau Vokietijoje niekuomet nesusidarė savarankiškių parapijų su savo nuosavybe ir išlaikomais kunigais. Čia parapijos neturėjo jokio teisinio pagrindo. Jų parapijiečiai pagal įstatymą priklausė vokiškom parapijom ir ten mokėjo bažnyčios mokesčių. Lietuviška parapija rūpinosi tik lietuviškomis pamaldomis, perleisdama didesnę dalį kitų aptarnavimų vietinėms vokiškoms parapijoms. Tokiose sąlygose gyvuoti lietuviškom parapijom buvo labai sunku. Iš pradžių prie parapijų dar glaudėsi moterų ir jaunimo būreliai, veikė chorai ir sekmadieninės mokyklos. Bet su laiku dauguma narių galutinai įsiliejo į vietines vokiškas parapijas. Lietuviškų parapijų skaičius, laikui bėgant, vis mažėjo.

Geresnes sąlygas turėjo parapijos Amerikoje. Čia iš pat pradžių įsikūrė savarankiškos ir registruotos parapijos, turinčios savo nuosavybę ir išlaikančios savo parapijos kunigą. Tokios parapijos išsilaikė iki šios dienos. Visos kitos be-kunigės parapijos gi ir ten, laikui bėgant, nustojo gyvuoti. Be to Amerikoje sulaukta naujų teologijos studijas užbaigusių liutervių kunigų, kai tuo tarpu Vokietijoje tie keletas teologiją studijavusių liutervių nuėjo mieliau tarnauti vo-

kiškom parapijom. Todėl čia teko kunigais ordinuoti pasauliečius, daugiausia tikybos mokytojus.

Vilčių Vokietijos lietuviškom parapijom suteikė 1958-1968 metais iš Lietuvos atsikėlę apie 10.000 liuteronų. Deja iš jų tik maža dalis ilgai prisišliėjo prie lietuviškų parapijų. Bažnyčia neturėjo pakankamai jėgų aptarnauti atvykstančiuosius į Vokietiją ir jie greitai įaugo į vokiškas parapijas. Visgi naujaateiviai, bent kuriam laikui, pagyvino parapijų veiklą. Kai kurie iš jų apsilanko ir dabar lietuviškose pamaldose.

Šiandien Išeivių liuteronų bažnyčia apima tris parapijas Amerikoje, turinčias iš viso tris kunigus ir apie 1.000 tikinčiųjų bei 6 mažas parapijas Vokietijoje, turinčias du kunigus ir apie 300 tikinčiųjų. Abiejų kraštų liuteronai tvarkosi gana savarankiškai, turėdami savas tarybas ir valdybas. Bažnyčią jungia kas penkti metai pravedamas bendras sinodas bei nuo 1991 metų įvestos vyskupo pareigos.

Dvejus paskutinius metus Liuteronų parapijų gyvenimą Vokietijoje labai apsunkino vidiniai

ginčai, kilę dėl skirtingo valdybos ir tarybos kompetencijos bei bažnyčios savarankiškumo supratimo. Šie ginčai privedė Bažnyčią prie skilimo pavojaus.

Š.m. rugsėjo 10 d. Lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčia Vokietijoje surengė sukaiktuvinį minėjimą Annaberge. Dalyvavo iš Amerikos atvykęs vyskupas Hansas Dumpys ir iš Lietuvos - kunigas Valdas Aušra bei apie 40 parapijiečių iš Vokietijos. Artūras Hermanas skaitė apžvalginę paskaitą apie bažnyčios susikūrimą ir išsivystymą. Valdas Žielys pravedė giedojimo ir meditacijos vakarą. Sekmadienį keturi kunigai atlaikė iškilmingas pamaldas.

Šios Bažnyčios ateitis yra neaiški, nes labai silpsta jos jėgos, o dabartiniai ginčai Vokietijoje labai apsunkina darbą. Iš kitos pusės Amerikon, o ypač Vokietijon vis dar atvyksta naujakurių iš Lietuvos, kurie pagyvina bažnytinį gyvenimą. Tad yra vilčių, kad Bažnyčia dar kurį laiką išsilaikys.

(Artūras Hermanas)

43-IOJI EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

43-ioji ELStS prasidėjo 1996 m. liepos 14 d. šv. Mišiomis Romuvos pilies kopylčioje ir susipažinimo vakaru prie taurelės vyno. Jos oficialus atidarymas įvyko pirmadienio rytą. Už prezidiumo stalo Romuvos salėje susėdo moderatoriai: dr. Kajetonas Čeginskas, dr. Darius Kuolys ir dr. Jonas Norkaitis. Dr. Čeginskas supažindino su ELStS istorija, dr. Kuolys perdavė sveikinimus.

Rytiniame posėdyje istorikas Egidijus ALEK-SANDRAVIČIUS iš Kauno kalbėjo apie dabartinę istorijos mokslo padėtį Lietuvoje. Pranešėjas priminė Zenono Ivinskio 1940 išskaitytus tris priekaištus istorijos mokslui: pirma - istorija angažuota - siekia pašalinių, nemokslinių tikslų, pavyzdžiui tarnauja kokiam nors ideologijai ar auklėjimo reikalams; antra - nėra sisteminių tyrinėjimų; trečia - nėra aiškios istorijos koncepcijos - istorijos mokslas vystosi ne iš savęs, o reaguodamas į kitų mokyklų darbus, pvz.: į lenkų istoriografiją. Aleksandravičiaus nuomone, šie argumentai didele dalimi tinka ir

dabarčiai. Visuomenė ir politikai ešą reikalauja iš istorikų angažuotumo. Dėl šios priežasties profesionalūs istorikai vengia tyrinėti istoriją po 1918 m. Pastarąjį periodą tyrinėja daugiausia mėgėjai arba profesionalai iš Vakarų - užsienio lietuviai bei svetimšaliai. Spaudimo istorikams pavyzdžiu buvo paminėtos pirmojo "Lietuvos kovos ir kančių istorijos" tomo išleidimo aplinkybės.

Pirmadienio vakaro posėdyje kalbėjo žinoma partizanų judėjimo tyrinėtoja Nijolė GAŠKAITĖ-ZEMAITIENĖ iš Šiaulių. Ji apžvelgė Jono Deksnio išdavystės istoriją: pateikė psichologinę analizę žmogaus, kuris iš įsitikinusio rezistentu pamažu buvo paverstas provokatoriumi. Remdamasi daugiausia KGB archyvų medžiaga, prelegentė nuosekliai ir kruopščiai atkūrė tarybinio saugumo metodus, ilgainiui palaužusius gabų ir protingą žmogų. Ji atkreipė dėmesį, kaip subtiliai saugumas išnaudojo Deksnio ambicingumą ir savimeilę. Savo antipodo Juozo Lukšos vis labiau neketusį

Deksnį saugumiečiai galiausiai įtikino, jog Lietuvos partizanai yra provincialūs fanatikai, kovojantys už pasenusią tautinės valstybės idėją.

Antradienį rytiniame posėdyje Darius KUOLYS iš Vilniaus skaitė pranešimą "Lietuvos visuomenės vizijos XVI-XVII amžiuose". Anot prelegento, bendroje Lenkijos ir Lietuvos valstybėje stipriai skyrėsi visuomenės sampratos. Lenkų autoriai laikėsi sarmatizmo ideologijos ir bajoriškos demokratijos tradicijų. Lietuviai lenkų tvarką vadino bajorų savivalės įteisinimu. Kai kurie lietuvių bajorai rėmėsi antikine tradicija ir propagavo pilietinę laisvę, kuri esanti geriausias pagrindas santarvei ir tarnystei bandram labui.

Pačioje Lietuvoje išsiskyrė protestantų ir katalikų nuomonės. Pvz., kalvinistas Andrius Volanas pasisakė už sąžinės laisvę bei piliečių teisinę lygybę nepriklausomai nuo luomo. Karšti ginčiai dėl asmens ir valstybės santykio truko kelis šimtmečius. Šioje polemikoje kai kurios pilietinės-teisinės visuomenės idėjos pasigirdo anksčiau negu Vakarų Europoje. Kita vertus, gražias idėjas į XVII amžiaus pabaigą nustelbė toli gražu ne tokia patraukli tikrovė.

Antradienio vakare Heidelbergo universiteto teologijos fakulteto bibliotekininkas Artūras HERMANAS perskaitė pranešimą "Išėjimas liuteronų bažnyčia po 1945 metų". Prelegentas sakėsi siekias apibrėžti šios Bažnyčios vystymosi etapus, kurie įgalino pirmąją išėjimą kartą sukurti Bažnyčią, o antrąją - prie jos šlietis. Pranešimo pradžioje trumpai apžvelgta Liuteronų bažnyčios Lietuvoje istorija. Pasak prelegento, caro laikais suvokietėjusi liuteronų bažnyčia pradėjo sparčiai lietuveti nepriklausomai Lietuvoje. Po 1930 m. lietuviškasis elementas parapijose jau dominavo. Prieš II Pasaulinį karą liuteronų Lietuvoje buvo apie 80.000. Nepaisant Lietuvos valstybės ir kai kurių visuomenės sluoksnių pastangų, prieškarinėje Lietuvoje išsilaikė dvi savarakiškos liuteronų bažnyčios, būtent Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia ir Klaipėdos krašto senosios Prūsų unijos bažnyčia. II Pasaulinio karo audrosė į Vokietiją repatrijo arba pabėgo 30.000 liuteronų vokiečių ir 20.000 liuteronų lietuvių. Pasitraukė 27 iš 32 kunigų. Toks egzodas vos nesunaikino bažnyčios Lietuvoje ir sukėlė nemažą nusivylimą kunigais pasilikusiųjų tarpe.

5 Tačiau pasitraukę kunigai buvo išėjimui naudingi - jie laidavo bažnyčios gyvybingumą.

Išėjimos bažnyčia pradėjo kurtis 1946, kai kunigai steigė parapijas DP stovyklose. Ypač pasižymėjo trys kunigai - Adolfas Keleris, Jazepas Urdzė ir Anasas Trakis. Taip pirmą kartą susikūrė vien tik lietuvius jungianti liuteronų bažnyčia. Nutrūko tamprūs ryšiai tarp lietuvių ir vokiečių. Laikantys save vokiečiais išliejo į vokiškas parapijas, o sąmoningi lietuviai šliejosi prie išėjimos bažnyčios. Tai vyko daugiau tautiniais negu religiniais sumetimais.

1946 gale Lebenstede susirinkęs sinodas įkūrė Išėjimos lietuvių evangelikų bažnyčią, išrinko pasaulietinę ir dvasinę vadovybę. Bažnyčios taryba suregistravo liuteronus lietuvius. Tokiu Vokietijoje atsirado apie 25.000. Bažnyčios kūrimosi laikotarpis baigėsi antruoju sinodu. 1948 išibėgėjęs Bažnyčios gyvenimas ir visuomeninė veikla atrodė optimistiškai. Padėtį su-painiojo prasidėjusi emigracija į Ameriką. 1953 Vokietijoje liko apie 6.000 liuteronų, bet kūrėsi naujos parapijos Amerikoje. Pirmoji liuteroniška parapija Amerikoje įsteigta dar 1903. Kurį laiką užaugtasi pasiekimais ir Vokietijoje, ir Amerikoje, bet nuo 1960 jaučiamas jėgų išsekimas. Nuo tada temėginta išlaikyti tai, kas pasiekta. Tai geriau pavyko Amerikoje, kur išaugo nauja kunigų karta. Vokietijoje bažnyčia tolydžio silpsta. Ji neišnaudojo progos atsigausti, kai 1958-1968 iš Lietuvos repatrijo 10.000 lietuvių liuteronų.

Ketvirtajame sinode 1967 jaučiama rezignacija: neatsirado naujų jėgų, nesulaukta nei vieno naujo kunigo; finansinė padėtis sunki. Devintajame dešimtmetyje vienas po kito mirė nusipelnę kunigai - Keleris, Urdzė ir Trakis. Anot prelegento, jiems pasitraukus, padėtis pasidarė visiškai neaiški. Ji kiek stabilizavosi, kai Lietuvių išėjimos bažnyčią Vokietijoje ėmėsi išlaikyti Vokietijos liuteronų bažnyčia. 1992 Vokietijoje buvo 32 nedidelės parapijos ir 3.000 tikinčiųjų. Pastaruoju metu Bažnyčios veikla sutrikdė vadovybės tarpusavio vaidiai.

Trečiadienio rytą Laisvosios Europos radijo Prahoje darbuotojas Virginijus VALENTINAVIČIUS dėstė mintis pranešime "Lietuvos Seim rinkimų išvakarėse". Buvusieji komunistai, dabar save vadinantieji socialdemokratais, leiboristais ir panašiai, Rytų ir Vidurio Europoje

atėjo į valdžią. Nuo Vakarų politikų juos skiria itin platus leistino elgesio supratimas. Dauguma jų tarnauja ne pračiai, bet kapitalistinei ateičiai, kokia ji bebūtų - korumpuota, kleptokratiška ir neteisinga (Anne Applebaum). Juos vienija praeitis. Nors Algirdo Brazausko populiarumas svyruoja, bet ir Vytauto Landsbergio mažai tekyta: moralistai politikoje nelabai mėgiami. Viena stambiausių Lietuvos partijų - krikščionys demokratai - turėtų daugiau dėmesio kreipti į vidaus politiką. Tas pat taikytina ir konservatoriams. Didelę įtaką turi vad. ketvirtoji valdžia - spauda, kelianti didelius reikalavimus partijoms ir politikams. Bet ir joje nemaža šališkumo. Išvada - rinkėjų laukia sunkus pasirinkimas tarp ne itin skrupulingų valdžios liūtų ir sąžiningesnių (tikėkime), bet mažiau patyrusių opozicionierių.

Vakaro posėdyje dalyvavęs partizanas Jonas ČEPONIS iš Panevėžio papasakojo prisiminimų apie laisvės kovas ir pasidalijo mintimis apie Lietuvos partizanų dabartį. Jis pabrėžė, kad partizanai aukojosi iš meilės tėvynei ir apgailestavo, jog dabar neugdomas patriotizmas. Čeponis sakė, kad tarp buvusių partizanų esama pasimetimo - jie sunkiai supranta, kodėl nebaudžiami buvę tautos naikintojai ir kolaborantai. Kita vertus, partizanai nenusimena - jie aktyviai dalyvauja politikoje, užsiima visuomenine veikla. "Mūsų nereikia raginti eiti į rinkimus", kalbėjo Čeponis. Jis apgailestavo susiskaldymą politinių kalinių ir tremtinių sąjūdyje. Pranešėjas vadovauja atsikūrusiai Lietuvos laisvės kovų sąjungai, kuriai priklauso 420 buvusių partizanų. Jų vardu padėjo "Lietuvos partizanų globos fondui", kuris surinko 40.000 dolerių. Šie pinigai jau išdalyti Laisvės kovų sąjungos nariams. Fondui vadovauja Amerikos lietuviai: Jonas Maskaliūnas, Povilas Vaičekauskas, Antanas Paužuolis, Birutė Jasaitienė ir Marija Remienė.

Rytiniame ketvirtadienio posėdyje pirmininkavęs Jonas Norkaitis iš Stuttgarto trumpai apibūdino kultūros filosofijos kontekstą. Posėdžio dalyviai tylos minute pagerbė neseniai mirusį kultūros sociologą Vytautą Kavolį.

Po to Klaipėdos universiteto prof. Leonidas DONSKIS kalbėjo apie "Lietuviškąją kultūros filosofiją Rytų ir Vidurio Europos kontekste". Remdamasis L. Dumonto lyginamąja vokiečių ir prancūzų kultūros analize teigė, jog lietu-

viškoji kultūros filosofija įtakota vokiško pavyzdžio. Pagal Dumontą, prancūziškajame kultūros modelyje pirmąjį individą ir jo laisvėjimas, gi vokiškame - tauta. Filosofai Bytautas, Šalkauskis, Maceina, Girmius teigė kultūros ir tautos tapatumą. Šių filosofų pastangos siekė dviejų tikslų: pirma - per kultūros filosofiją apibrėžti save kaip tautą; antra - surasti tautos vietą Europoje. Pastaruoju siekiu aiškintina Šalkauskio idėja, jog Lietuva yra tiltas tarp Rytų ir Vakarų. Suminėjęs pavyzdžius iš Rusijos ir Rumunijos, pranešėjas parodė, kad šiose šalyse kultūros filosofija kūrėsi panašiai.

Po II Pasaulinio karo lietuviškosios kultūros filosofijos tradiciją tęsė išėivijios lietuviai, tačiau platesniame socialinių ir humanitarinių mokslų lauke. Donskis kalbėjo apie Algirdą Greimą, Algį Mickūną, Almantą Lingį, Mariją Gimbutienę ir Vytautą Kavolį. Lietuvoje kultūros filosofijai artimiausias Arūnas Sverdiolas, kurį prelegentas pavadino kultūros metafiziku.

Vakariniame posėdyje Algirdas STEPAITIS iš JAV pasidalijo įspūdžiais iš Lietuviškųjų studijų savaitės Dainavoje (JAV) ir Telšiuose, pavadindamas jas lietuviškomis rekolekcijomis. Dainava yra ateitininkų jaunimo stovykla netoli Detroito, kuria naudojasi ir kitos lietuviškos organizacijos. Šiomet birželio 23-30 d.d. Lietuvių fronto bičiulių surengta studijų savaitė buvo jau 40-ji. Telšiuose liepos 10-14 d.d. studijų savaitę rengė fondas "Į Laisvę". Artėjantys rinkimai paskatino fronto bičiulius atsitraukti nuo tradicinių kultūros temų ir daugiau dėmesio skirti politikai. Stepaitis ypač pabrėžė išėivijios ir Lietuvos lietuvių bendravimo svarbą. Po 50 metų atsiskyrimo išėiviams ir likusiems tėvyneje sunku susišnekėti, gi bendri sambūriai padeda suartėti.

Penktadienį pradėjo Vytautas BIKULČIUS iš Šiaulių pranešimu "Vakarų literatūra šiuolaikinėje Lietuvos kultūroje". Jis palygino Vakarų literatūros leidybą tarybiniais metais ir po nepriklausomybės atgavimo. Iki 1989 egzistavo tik valstybinės leidyklos, kurios ideologinio diktato sąlygomis turėjo ribotą laisvę parinkti vertimui Vakarų literatūros knygas. Kita vertus, leidėjai išnaudojo įvairias galimybes, tad skaitytojus pasiekdavo ir geros knygos. Ideologinis diktatas Vakarų literatūros atžvilgiu buvo silpnėsnis, negu originalios literatūros kūrėjams. Buvo gerai pristatyta Vakarų klasikinė literatūra

iki XIX a. pabaigos, tačiau XX a. literatūros pristatyme būta spragų. Prelegentas pabrėžė gerą vertimų ir redagavimo kokybę, išskirdamas prieškarinės kartos vertėjų indėlį. Tarybiniais laikais išaugo nauja gerų vertėjų karta. Valstybinės leidyklos gyveno be rūpesčių: buvo didžiulis verstinių knygų tiražas.

Atgavus nepriklausomybę, prisisteigė daug naujų leidyklų, leidžiančių rimtas ir komercines knygas. Valstybinės leidyklos bankrutuoja, nes nesugeba prisitaikyti prie vis labiau prisotintos rinkos sąlygų. Kalbėdamas apie rimtąją leidybą, pranešėjas išskyrė Baltąsias lankas, Alma litera,

Tito alba, Katalikų pasaulį, Pradus, Amžių, Aidus. Jos dirba kokybiškai, patikimai, orientuojasi rinkoje ir sėkmingai parenka knygas. Jos moka išnaudoti įvairių ambasadų ir fondų pagalbą, ypač Atviros Lietuvos fondo, jo programos "Švietimas Lietuvos ateičiai" indėlį. Nors tarp mažiau rimtų leidyklų pasitaiko nesąžiningumo, apstu prastos kokybės vertimų ir nepagarbos autorinėms teisėms, apskritai paėmus, Vakarų literatūros leidimas po nepriklausomybės atgavimo padarė didelę pažangą.

Po visų pranešimų vyko juos paryškinančios bei papildančios gyvos diskusijos.

43 ELSts menininkai po koncerto Hüttenfeldo katalikų bažnyčioje iš dešinės: Laimutė Stepaitienė, sopranistė iš JAV, ir Regina Poškutė-Grün, vargonininkė iš Vokietijos.

Popietinis šios dienos posėdis skyrėsi nuo ankstesnių. Daugiausia paskaitų (32) ELSts įvairiais metais perskaitęs Kajetonas J. ČEGINSKAS iš Švedijos tarė pagarbos žodį Alinai GRINIENEI - vienintelei, nepraleidusiai nė vienos ELSts nuo 1954. Jis skaitė paskaitą - sveikinimą: "Savaičių gyvoji dvasia - Alina Grininė - mintys didžiosios visuomenininkės 80-čio proga". Pasak prelegento, sukaktuvininkė yra Stasio Šalkauskio pradėto Gyvosios

dvasios sąjūdžio įsikūnijimas. Šis sąjūdis siekė tautinį atgimimą užbaigti religiniu ir skleidė idealo meilę, dorinio dėsno besąlygiškumą. A. Grininės gyvenime teorija virto praktika. Visuomenininkės vardą ir garsą ji susidarė kasdieniu darbu. Čėginskas pacitavo kito ilgamečio ELSts dalyvio Vinco Natkevičiaus žodžius, jog Grininė išsiskiria idealiniu visuomenišku ir poreikiu nuolat būti tarp žmonių. Be žmonių Grininė jaučiasi blogai. Ji 1941 birželio suki-

limo dalyvė, parodžiusi daugiau drąsos, negu vyrai. Jos ginklas - rašomoji mašinėlė. Prelegentas spėjo, kad Alinos Grinienės prigimties dosnumą galima aiškinti jos bajoriška kilme. Bajorystė - kaip tarnavimas kitiems - sukaktvininkės pasiaukojimo ir plačiaširdiškumo pagrindas. Gal iš čia ir vardas, kuriuo jau kelias dešimtis metų Grinienę Europos lietuviai vadiną - Ponytė.

Ponytei įteiktos gėlės; auditorija sudainavo Ilgiausių metų.

Vakare naujoje Hüttenfeldo vokiečių katal. bažnyčioje Laimutė STEPAITIENĖ, dainininkė iš JAV, ir Regina POŠKUTĖ-GRŪN iš Vokietijos, solo ir vargonais atliko prel. J. Kučingio bei A. Jurgučio, Fr. Schuberto, R. Poškutės-

Grün, C. Franko, J.S. Bacho ir W.A. Mozarto kūrinius. Vėliau visus besilinksminančius vaišino sukaktvininkė A. Grinienė.

Šeštadienio rytą buvo vertinama ši ELStS ir pasisakyta dėl ateinančios. Nutarta 44-ją ELStS ruošti 1997 m. liepos 20-27 d.d. toje pačioje vietoje - Hüttenfelde, Romuvoje. Organizatoriais numatyti: Egidijus Aleksandravičius, Tomas Bartusevičius, Darius Kuolys, Jonas Norkaitis, Tomas Sudavičius.

ELStS kapelionu buvo kun. Jonas DĒDINAS. Jis kasdien aukojo šv. Mišias ir sakė aktualius pamokslus. Savaitė baigta šaunia vakariene Vasario 16 gimnazijos valgykloje.

(J.L., pasinaudota Laisvosios Europos radijo pranešimais).

MŪSŲ BENDRUOMENĖJE

STUTTGARTO LB APYLINKĖ

Lietuviškos pamaldos

Š. m. birželio 9 d. Stuttgarto lietuviams pamaldas atlaikė Vokietijos vyskupų konferencijos delegatas lietuviams prelatas A. Bunga iš Memmingeno.

Tie, kurie kovo ir balandžio mėn. jau lankėsi pas mus, spėjo pajusti šio žmogaus dosnumą. Taigi po Mišių vėl visi susitiko prie puikiai padengtų stalų, kur galėjo socialiai pasistiprinti. Kai kurie buvo ir patys atsinešę iš namų gardžių pyragų ir kavos.

Susitikimo pradžioje p. Klafs pasveikino visus susirinkusius ir perdavė kun. Senkaus

linkėjimus, kuris po truputį priprantęs prie naujų gyvenimo sąlygų Lietuvoje. Taip pat pranešė, jog apylinkės talkintojai Birutė ir Gintautas Šimėtos liepos mėnesį grįžta atgal į Lietuvą. Palinkėjo jiems kuo geriausios sėkmės.

Stuttgarto apylinkę papildė trys nauji nariai, kurie buvo nuoširdžiai pasveikinti. Po pranešimų visi galėjo pasišnekučiuoti, pasitarti ir pasidalyti išpuodžiais. Didelė padėka priklauso visiems dalyviams ir pagalbininkams.

Apylinkės susijimas

Š. m. rugsėjo 1 d. Kolpingo namuose įvyko tradicinis Stuttgarto lietuvių apylinkės susijimas. Dalyvių buvo ne tiek daug - 25, dar ne visi buvo sugrįžę po vasaros atostogų. Susijimas prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo kun. A. Kelmelis iš Hüttenfeldo, vargonavo dr. R. Ka-

belis. Prelatas A. Bunga į susitikimą atvykti negalėjo, nes dalyvavo vyskupų iš Lietuvos viešnageje Magdeburge.

Po šv. Mišių įvyko popietė-pasišnekėjimas prie kavos ir pyragų. Visus susirinkusius Stuttgarto lietuvių apylinkės vardu įžanginiu žodžiu pas-

veikino L. Klafs. Vasaros metu daugelis stuttgartiečių pabuvo Lietuvoje, aplankė gimines ir pažįstamus, o taip pat Kaune besidarbuojanti prel. K. Senkui. Per jį aplankiusius stuttgartiečius jis perduoda visiems nuoširdžius linkėjimus ir kviečia apsilankyti pas jį Kaune. Vienuolynas, kuriame jis dirba, gali atvykusius priimti ir nakvynei (yra svečių kambariai, kuriuos galima iš anksto užsisakyti).

Išpūdžiai iš Lietuvos "atsispindėjo" ir pobūvio stalo. Nors šį kartą stalo daugumoje buvo "saldus", bet netrūko tikrai lietuviškų patiekalų:

lietuviškų lašinių ir raugintų agurkų, taip pat ir tikro lietuviško "šakočio". Vokietijoje šis pyragas turi savo vokišką pavadinimą "Baumkuchen" (net ir Lietuvoje jį daug kas taip vadina).

Vasaros išpūdžių buvo tiek daug, kad nejučiomis prabėgo 3 valandos. Besiskirstydami susitikimo dalyviai sakė vienas kitam "Iki pasimatymo!" vėl tradiciškai - pirmąjį sekančio mėnesio sekmadienį.

(A. Kriščiukaitis)

Kauno Šv. Pranciškaus-Ksavero (Jėzuitų) bažnyčios choro viešnage Stuttgarte

Š.m. rugpjūčio 4-5 d.d. Stuttgarte lankėsi Kauno Šv. Franco-Ksavero (Jėzuitų) bažnyčios choras. Jis giedoja Šv. Jadvygos bažnyčioje (Möhringen) vakarinėse Mišiose. Po mišių įvyko koncertas, kuriame atliko lietuvių liaudies ir lietuvių kompozitorių dainas, klausytojų padėtas nuoširdžiais plojimais.

Choro viešnage Stuttgarte įvyko tarpininkaujant prel. K. Senkui ir p. Weidinger, finansškai parėmus Rottenburgo vyskupijai. Šios paramos dėka jis gavo nakvynę Rupert-Mayer-Heime. Choras viešėjo atostogų metu, todėl tiek Mišiose, tiek koncerte mažai matėsi Stuttgarto LB apylinkės narių. Sekmadienio rytą chorui buvo suręsta ekskursija pėsčiomis po Stuttgarto centrą, kurios metu buvo aplankyta Senoji pilis ir pasivaikščiota po pilies parką (surengė dr. A. Kriščiukaitis).

Šv. Pranciškaus-Ksavero bažnyčios choras (globojamas Jėzuitų ordino) įsikūrė 1991 metų balandį, atstacius 1949 m. sovietų valdžios uždarytą bažnyčią. Choro vadovas yra A. Mišeikis. Chorisų tarpe yra ir muzikų profesionalų ir dainininkų mėgėjų, dirbančių įvairiausiose profesijose (inžinieriai, gydytojai, mokytojai ir t.t.). Choro repertuare daugiausia jėzuitų kompozitorių ir bažnytinės muzikos klasikų kūriniai. Šalia bažnytinės muzikos, choro repertuarą sudaro lietuvių liaudies bei lietuvių kompozitorių kūriniai, kuriuos gastrolėse choras tradiciškai atlieka po šv. Mišių surengtuose trupuose koncertuose. Taip yra skleidžiamas lietuviškos dainos grožis svečiose šalyse.

(A. Kriščiukaitis)

HAMBURGO LB APYLINKĖ

Susitikimai Hamburgėje

Š.m. birželio 22 d. Hamburgo lietuviai turėjo garbingą svečių iš Lietuvos. Kaip įprasta, kiekvieną ketvirtą mėnesio šeštadienį Hamburgo lietuviai renkasi į lietuviškas Mišias šv. Teresės bažnyčioje Altonoje. Tuo metu Kielyje lankėsi Klaipėdos miesto meras Silverijus Šukys, užsienio skyriaus viršininkas Ričardas Zulcas ir jo pavaduotoja Ina Jonaitienė panoro atvykti į Hamburgą ir susipažinti su lietuvių bendruomene. Svečiai dalyvavo šv. Mišiose, o po jų visi bendravo ir vaišinosi savo atneštomis gėrybėmis. S. Šukys perskaitė pranešimą

apie dabartinę Klaipėdą ir miesto ateities plėtros planus. Įvyko diskusijos. Apie šį susitikimą su Hamburgo LB rašė Klaipėdos spauda.

Po vasaros atostogų rugpjūčio 28 d. bendruomenės nariai ir jos svečiai vėl gausiai susirinko į įprastinį susitikimą, kuris vyksta kiekvieno mėnesio paskutinį trečiadienį 18 val. Holzdamm 22. Šis susitikimas buvo neeilinis, nes jame dalyvavo Vilniaus liaudies muzikos ansamblis, kuris linksmino visus susirinkusius, Hamburgo lietuvių katalikų sielovados būstinė jau seniai nematė tokio šurmulio. Po pasilinks-

minimo visi dalyviai bendravo prie kavutės ir vaišių, dalijosi atostogų išpūdžiais ir paskutinėmis naujienomis. Nuostabiausia šios vasaros naujiena buvo ta, kad Hamburgo apylinkės pirmininkas Vilius Pareigis pagaliau ryžosi sukurti

10 šeimą. Pirmininkas laikėsi lietuviškų tradicijų: vedė lietuvaitę ir vestuves šventė Lietuvoje. Visi nuoširdžiai sveikinam Vilių ir jo žmonelę.

(Dalia Henke)

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Mokslo metų pradžia

Š.m. rugsėjo 2 d. Romuvos parkas vėl suskambo jaunais balsais - prasidėjo 1996-1997-ieji mokslo metai. Šeštadienį ir sekmadienį nesustojantis automobilis sruatas vedė gimnazijos veteranus ir naujokus, kurie smalsiai dairėsi po naują, nepažįstamą savo būstą. Čia teks praleisti bent jau vienerius mokslo metus, o gal ir daugiau, todėl svarbu iškart teisingai įvertinti padėtį: kokie čia draugai, ką galima sužinoti apie mokytojus, kas netolimoj ateity galėtų būti naudinga. Labai svarbu, koks bus kambario draugas ar draugė, čia Vasario 16 gimnazijoje vadinami kambariokais, kambariokėmis, panašiai kaip klasiokai, klasiokės.

Pirmadienio rytą mokiniai, mokytojai ir atlydėję savo vaikučius tėveliai išsirikiavo vėliavos aikštelėje, kur skautai, mokiniams giedant himną, iškilmingai pakėlė į stiebo viršūnę Lietuvos trispalvę. Po to visi rinkosi pilies salėje, kur gimnazijos kapelionas kun. A. Kelmelis aukėjo šv. Mišias. Pamokslo metu jis kalbėjo mokiniams, jog mokslo metus pradėdame šv. Mišiomis todėl, kad Dievas laimingų mūsų pastangas, nes be jo palaimos darbas nebus vaisingas.

Berniukų bendrabučio salėje gimnazijos direktorius A. Šmitas papasakojo apie mokyklos

istoriją, jos uždavinius, paprašė saugoti iki šiol miestelyje ir apylinkėse gerbiamą lietuvių vardą, branginti mokyklos turta, kuriuo naudosis ir po jų ateisiantys mokiniai. Iš pateiktų duomenų paaiškėjo, kad gimnazijoje mokosi 93 mokiniai, 53 berniukai ir 40 mergaičių. Jie atvykę iš Vokietijos, Lietuvos, Brazilijos, Argentinos ir Malio. 57 yra išeivių vaikai, 36 atvykę iš Lietuvos. Po to jis pristatė ir mokytojus. Direktorius kvietė mokinius turiningai praleisti laisvalaikį: dalyvauti skautų ir ateitininkų organizacijose, taip pat dainuoti, šokti, groti, sportuoti. Po direktoriaus prakalbos tryliktojai pasveikino jauniausiuosius - penktokus ir išteikė jiems po lelijos žiedą.

Paskui dar klasės pabendravo su savo auklėtojais ir auklėtojomis bei su bendrabučių vedėjais. Reikėjo aptarti daugybę taisyklių, kurios ateityje palengvins arba apkartins "vargšo" gimnazisto gyvenimą.

Š.m. rugpjūčio 6 d. į gimnaziją atvyko buvęs jos kapelionas kun. Edis Putrimas. Jis organizavo tradicinį susipažinimo vakarą, kurio metu mokiniai žaidė, vaidino, sportavo. Visi nauji mokiniai buvo "pakrikštyti". Vakaras pasibaigė linksma diskoteka.

(B.L.)

Futbolo rungtynės

Antrąjį rugsėjo šeštadienį futbolo mėgėjai rinkosi į gimnazijos parko žaidimų aikštę. Tą dieną ten įvyko gimnazijos mokinių futbolo turnyras "keturi prieš keturis". Varžybose dalyvavo keturios komandos, sudarytos iš penktos - tryliktos klasės mokinių. Jų tarpe buvo keletas Hüttenfeldo miestelio futbolo klubo narių. Su-

sidomėjimas šiuo turnyru buvo didelis. Nešini trispalvę Lietuvos vėliavą bei mušdami būgnais, austruoliai rinkosi stebėti varžybų. Pelnytai didžiausio dėmesio susilaukė turnyro nugalėtoja tapusi Mariaus Žemaičio komanda. Be dvyliktokų Mariaus ir Donaldo Kulio šioje komandoje žaidė dešimtokas Rolandas Gasiūnas, devinto-

kas Vitalijus Nikitinas ir penktos klasės mokinys Markas Chitrovas, atrėmęs ne vieną

smūgį savo varuose. Rezultatyviausiu varžybų dalyviu buvo pripažintas M. Žemaitis.

(E. Jankūnas)

Vasario 16 gimnazijos mokytojai ir mokiniai vėliavos pakėlimo metu

JUBILIEJAI

Tėvo dr. Konstantino, OFM Cap. 60-ties metų vienuoliško gyvenimo jubiliejaus paminėjimas

Petras Gulbinas gimė 1919 m. birželio 3 d. Juodinių kaime, Plungės valščiujė. 1928 m. tėvai kapucinai įsikūrė Plungės Lurde, dviejų metų laikotarpyje ten įsteigė vienuolyno mokyklą, kurioje 1930 metų rudenį, sulaukęs vienuolikos metų, Petras Gulbinas pradėjo mokytis, o 1936 m. įstojo į kapucinų ordiną. 1940 metų vasarą užplūdus Lietuvą Raudonajai armijai jis pasitraukė į Vokietiją. Su Alfonsu Bernatoniū Mūnsteryje (Westfalijoje) baigė teologijos studijas ir 1943 m. rugpjūčio 1 d. priėmė kunigystės šventinimus. Kitų metų vasarą, kai tėvas Alfonsas Bernatonis buvo paskirtas į kapucinų vienuolyną Mainze, tėv. Konstantinas liko Mūnsteryje.

1945 m. sausio 1 d., nepaisydamas tuometinės vokiečių valdžios trukdymų ir draudimų, vieno

lietuvių bičiulio Mūnsterio universiteto Katalikų teologijos ir bažnytinės teisės fakulteto docento kvietimu, tėv. Konstantinas vyko atnašauti šv. Mišių karo atblokiems lietuviškų kuopų kariams Gievenbecko bažnyčioje. Nuo to laiko prasidėjo jo pastoracinis darbas lietuviams pabėgėliams Vokietijoje.

Po II Pasaulinio karo daugelis lietuvių kunigų emigravo į JAV ir kitus Vakarų pasaulio kraštus; vyskupo Vincento Brizgio prašomi, lietuviai kapcinai liko Vokietijoje.

1969 m. tėv. Konstantinas apgynęs disertaciją apie Marijos Pečkauskaitės (Šatrijos Raganos) pedagoginius raštus gavo daktaro laipsnį.

50-ties metų kunigystės jubiliejų tėv. Konstantinas atšventė Lietuvoje, Dotnuvos vienuolyne.

Vokietijos lietuvių katalikų pastoracijoje jubilias dirba iki šios dienos; deja, nuo š. m. gegužės mėnesio jo darbą apunkina nelaukta liga, kuri stipriai pakirto jo jėgas.

Š. m. rugpjūčio 25 d. Oberhausen-Sterkradės Mergelės Marijos parapijos bažnyčioje su kunigais kapucinais tėvas Konstantinas atnašavo iškilmingas šv. Mišias. Pagerbti jubiliatą atvyko nemažas būrys lietuvių. Pilnutėlėje bažnyčioje didingai skambėjo bažnytinio choro giesmės. Tėv. Konstantiną sveikino Norbert Schmenk, kuris suminėjo jubiliatą darbus Lietuvai; pa-

žokslą pasakė vienuolyno gvardijonas tėvas Tadas, aiškindamas Kristaus sekimo prasmę kunigo-vienuolio gyvenime.

Ta pačia proga buvo pašventintas tėvų kapucinų bažnyčiai Kaune-Petrašiunuose skirtas varpas.

Po iškilmingų Mišių buvo priėmimas ir pietūs. Juose dalyvavo nemaža tėvų kapucinų ir iš kitų vienuolynų, o taip pat daug lietuvių, kurie jubiliatą ilgus dešimtmečius pažįsta kaip kunigą ir geradarį.

(P.S. Odinis)

Žvilgsnis praeitin

Vokietijos LB "Informacijų" pirmataki prieš 50 metų

"Vokietijos LB Valdybos Informacijos" Nr. 3 (480), 1996 liepa, psl. 14 - 15 pabaigoje pasakė pusę puslapio teksto, kuriame prisimename 1945 m. karo pabėgėlių stovyklose pradėti leisti mašinėle rašyti radijo ir vidaus informaciniai biuletiniai, kaip šių "Informacijų" pirmataki. Dėl vietos stokos į numerį nepateko kelių pavyzdžių faksimilės; jos dedamos dabar.

Dar prisimintina, kad anuomet stovykloms užsidarant ir karo pabėgėliams išemigruojant nevienas išėivis pasiėmė savo buv. stovyklos išsaugotų spaudos pavyzdžių. Tokiu būdu nemažai jų pateko ir į užjūrius. Vėliau, rinkinių savininkams paliekant šį pasaulį, tos rūšies medžiaga žūdavo. Čia parinktos keturios būdingos leidinių antraštės spausdintos 1946 - 1947 me-

tais. Šitie leidinukai dar tebesaugomi vieno stovyklinį laikotarpį išgyvenusio asmens privačiame rinkinyje Vokietijoje, Hesseno Weimare.

Karo pabėgėlių spaudą gan gerai istoriškai ir bibliografiškai ištyrė iš Vokietijos 1951 m. į JAV išėmigravęs žurnalistas Pranas P a l u k a i t i s. Savo darbo rezultatus jis publikavo knygoje "Lietuvių spauda Vakarų Europoje 1944 - 1952" (Vilnius "Žurnalistika" 1993, 257 psl.) 1951 m. balandžio 1 d. Hannover-Kleefelde pradėtų leisti (Nr. 1) ir iki šiandien tebeleidžiamą "P. L. B. Vokietijos Krašto Valdybos Informacijų" J. P. Palukaitis į savo knygą neįtraukė.

MŪSU INFORMACIJA

RADIJO IR VIDAUS ŽINIŲ BIULETENIS

Nr. 21

Penktadienis, 1946 m. kovo 15 d.

BURTINOKS

Lithuanian Daily News

ŽINIOS

REGENSBURGO LIETUVIŲ INFORMACIJOS

Regensburgas, 1946 m. balandžio mėn. 17 d., trečiadienis

NAUJIENOS

SVEDAI IŠVAJE PARALŪDINUS
 1946. I. 16. 787 - Šiandien 14:30 v. l. Londone siųstuvais BBC vokiečių kalba praneša, kad vėdar iš Švedijos į Sovietų Sąjungą įklausė lietus - li. goline, liėvėdamas apie 500 intermoutuju vokiečių ir 147 72 - sios liėvoms, intermoutuju stovyklose išėmariėti buvo 147 pobaltėliėni, bitenti 150 lietėvi, 10 liėtėvių ir 7 estėvi, pobaltėliėvė. Vėvoms pobaltėliėis, vėvėi liėvėis nusilėdė, kiti trys bėmė nusilėdėti.

HANAU LIETUVIŲ TREMTINIŲ BENDRUOMENĖS KOMITETO
 INFORMACIJOS BIULETENIS

1946.III.9. PASKUTINIS NAUCIENOS

PABALTĪJO UNIVERSITĒTAS (1946 - 1949)

Šiais metais suėjo 50 metų nuo Pabaltijo universiteto išteigimo, kuris 1946 m. kovo 14 d. Hamburgē pradėjo savo veiklą ir kuris neturi sau pavyzdžio mūsų istorijoje.

Sutelktinų lietuvių, latvių ir estų pastangų dėka, Britų užsienio reikalų ministerija jau 1945 m. lapkričio mėn. leido kurti Pabaltijo universitetą (*Baltic University*), kurį vėliau karinės įstaigos vadino *Baltic Camp University at Hamburg*, o UNRRA - *UNRRA Baltic University*. Universiteto reikalams buvo gautos beveik visos Hamburgo miesto istorijos muziejaus patalpos, o profesoriai ir studentai apgyvendinti Zoo stovykloje. Kambarių apstatymas buvo daugiau negu kuklus. Maistas buvo blogas, nes UNRRA nepažino dirbančiais nei profesorių, nei studentų, o tai reiškia, kad pirmieji negavo jokio užmokesčio, o antrieji papildomo maisto. Tuo turėjo rūpintis patys pabaltiečiai.

Pirmame semest্রে universitetas turėjo 8 fakultetus su 997 studentais: 355 lietuviai, 496 latviai ir 146 estai. Mokomojo personalo buvo 137 (1946 m. spalio mėn. - 193): 37 (49) lietuviai, 72 (103) latviai ir 28 (41) estai. Paskaitos buvo skaitomos vokiečių ir anglų kalba. Studentų skaičius nuolat keitėsi, vieni išemigravo, kiti peridavo į vokiečių universitetus.

Universiteto buvo leidžiamos mokslo darbų serijos "*Problems and Discussions*" ir "*Contributions of Baltic University*", kurių išleista 68 sąsiuviniai.

Universitetas 1947 m. sausio 27 d. perkeltas į Pinnebergo miestelį, 25 km už Hamburgo. Šalia įvairių materialinių nepriteklių, universitetas nuolat turėjo kovoti už savo egzistenciją, nes nepalankūs UNRRA-os pareigūnai visokiais būdais trukdė jo darbą. Taip, pvz., 1947 m. liepos 13 d. išėjo patvarkymas, kad visi studentai po antrojo semestro turi būti eksmatrikuliuojami, o nauji studentai negali būti vyresni nei 25 metų. Universiteto profesoriai ir studentus vargino ir įprastiniai DP statuso patikrinimai (*screening*).

1949 m. rugsėjo 30 d. po 9 semestrų Pabaltijo universitetas buvo uždarytas. 76 studentai ten baigė savo studijas: 16 lietuvių, 53 latviai ir 7 estai.

Pabaltiečių bendradarbiavimas mokslo srityje su universiteto uždarymu nesibaigė. 1949 m. kovo 12 d. Vokietijoje įkurtas Pabaltiečių tyrimo institutas (*Baltisches Forschungsinstitut*), kuris perėmė ir dalį universiteto turto. Šis institutas veikė iki prof. Zenono Ivinskio mirties 1972 metais. Svarbūs buvo jo leidiniai "*Commentationes Balticae*".

Tarp lietuvių pabėgėlių buvo apskritai didelis skaičius studijuojančio jaunimo. Aukščiausias studentų skaičius buvo pasiektas 1947 metais. Tada Vokietijos universitetuose studijavo 2.184 lietuviai studentai. Pradžioje UNRRA jais rūpinosi - suteikdavo jiems maistą ir pastogę bei sumokėdavo studijų mokesť. Tačiau 1947 m. kovo 4 d. UNRRA nutraukė bet kokį studentų šelpimą, visi bendrabučiai, valgyklos ir pan. įrengimai buvo uždaryti. Studentai galėjo gyventi ir gauti paramą tik normaliose DP stovyklose. Tai buvo didelis smūgis studentams, ypač tiems, kurie studijavo miestuose, kur nebuvo DP stovyklų.

1946 m. vasario 16 d. Munchene buvo įsteigtas Tarptautinis UNRRA universitetas. Jame studijavo 2.000 studentų iš 29 tautybių, įskaičiuojant ir 300 lietuvių. Tačiau ir jis po įvairiausių trukdymų 1947 m. gegužės 31 d. buvo uždarytas.

Nepaisant visų trūkumų, nuo 1946 m. iki 1948 m. per 200 lietuvių studentų parašė disertacijas ir įsigijo mokslų daktaro laipsnius. 1948 metais studijavo dar 1.678 lietuviai studentai (iš jų 116 diplomantai, 140 doktorantai), 1949 m. balandžio 1 d. - 795 studentai, tačiau 1947 metų skaičiaus - 2.184 jau niekad nebuvo pasiekta.

1996 m. kovo 17 d. lietuviai Čikagoje paminėjo Pabaltijo universiteto 50 m. steigimo sukaktį. Buvęs studentas, o dabar profesorius, Vytautas Černius skaitė pagrindinę paskaitą. Buvo ir kitų pranešimų, sveikinimų, surengta paroda, atlikta meninė programa. Buvo pristatytas ir sukaktuvinis leidinys "*Baltic University 1946 - 1949*".

Vokietijoje spalio 4 ir 5 d.d. Pinnebergo kareivinėse įvyksta sukaktuvinis rengimas. Bus atidengta memorialinė lenta, veiks paroda. Iškilmingo akto metu pramatyta pagrindinė paskaita ir sveikinimai. Minėjimo ruošėjais figuruoja Latvijos, Estijos ir Lietuvos kultūros ministrai. Kviesti yra Pabaltijo kraštų aukštųjų

mokslų rektoriai, Mokslo akademijų prezidentai, buvę profesoriai ir studentai. Pažymėtina, kad nei Lietuvos bendruomenės valdyba, nei

kitos lietuvių kultūros įstaigos jokio pranešimo apie įvykį ir kvietimo į jį negavo.

Pabaltijo universitetas.

Didžioji salė -

aula magna 1946 m.

Atsiųsta paminėti

ANNABERGER ANNALEN, Nr. 3 (1996).
Metraštis apie Lietuvą ir vokiečių-lietuvių santykius, 180 psl., vokiečių kalba.

Leidėjas: Pabaltiečių krikščionių studentų sąjungai pavadus - Arthur Hermann ir Anemarie Lepa.

Redakcija ir platinimas: Arthur Hermann, C.-M.-v.-Weber-Str. 14, 69245 Bammental, ir Anemarie Lepa, Fliederstr. 7a, 67259 Grossniedesheim; Faksas: 06239-1352. Grafikė: Ieva Labutytė, Architektų 200-15, Vilnius, Lietuva,

Įvade aptariami leidybos reikalai ir pateikiamas trumpas metraščio turinys. Rašoma: - Visokia pradžia sunki. Tai tinka ir šiam metraščiui. Pirmais dviem numeriais redakcija norėjo gauti patyrimo. Buvo daug nežinomųjų:

ar galėsime pritraukti reikiamą skaičių autorių? Ar atsiras reikiamas skaičius metraščio apie vokiečių-lietuvių santykius skaitytojų? Pirmieji du numeriai išskleidė baimę dėl nepakankamo autorių skaičiaus;(....). Mokslinės temos susilaukė neabejotino skaitytojų pritarimo. Dar ne visiškai patenkinamas leidinio platinimas: pagedautume daugiau rėmėjų. Todėl būtume patenkinti kiekvieno galimo skaitytojo nurodymu.

Visi šie patyrimai buvo naudingi trečiam numeriui. Naujai įvedėme pagindines temas. Šiam leidiniui ji yra: 50-metis nuo karo pabaigos. Baltijos regione žmonės vis dar jaudina karo padariniai. Karaliaučiaus sričiai atitekus Rusijai, Vokietija iškrito iš tiesioginių Pabaltijo kaimynų; Pabaltijys pateko į rusų reples. Karo pabaigoje ir pokary įvyko didžiuliai gyventojų

perkėlimai. Dar ilgai Pabaltijo valstybes kankins naujai atvykusių rusų problema.

Temų parinkimas liečia kai kuriuos šios problemos aspektus. Pasinaudodama tik dabar tapusiais prieinamais aktais, A. Arbušauskaitė tiria Karaliaučiaus srities okupaciją ir rusinimą. Jaudinantis likimas ištikio ryprūsių vaikus. S. Peleckienė pasakoja apie vad. "vilkaikio" gyvenimą. Diskusija "Kultūros barų" žurnale aptaria Karaliaučiaus srities problemos reikšmę Lietuvai ir lietuviškos mažumos padėtį. V. Vareikis aprašo Klaipėdos raidą Stalino laikais. A. Hermann nagrinėja Lietuvos vokiečių grįžimą į Lietuvą 1942 m. kaip vokiečių kolonizacijos dalį ir kaip lietuviai į tai žiūrėjo. J. Tauber nagrinėja Lietuvos užsienio politikos padėtį tarp 1918 ir 1945. L. Klein pateikia gaudų įvadą į XX a. lietuvių literatūrą. M. Klein randa įdomių aspektų lietuviško kaimo jaunimo subkultūroje. H. Senst aprašo Klaipėdos universiteto Teologijos centrą ir jo

biblioteką. Metraščių papildo D. Kaunas trumpais straipsniais apie Klaipėdos krašto antkapių įrašus ir apie 1997 Mažvydo metus.

1996 metraščio pagrindinė tema bus apie Mažvydo metus ir lietuvišką knygą.

Storesnis leidinys pareikalauja stambesnių spausdinimo išlaidų. Nelieta nieko kito, kaip už šį metraščių paprašyti 25,-- DM. Daugelis atsiuntė aukų, kurios leido šį metraščių pasiūsti kai kuriems skaitytojams Lietuvoje. Už savo darbą nei redakcija, nei autoriai jokių honorarų negauna; už bendradarbiavimą redakcija jiems nuoširdžiai dėkoja. Pajamos už Annabergo metraščių padengė tik 2/3 išlaidų. Mūsų tikslas - padaryti metraščių materialiai nepriklausomą nuo Pabaltijo krikščionių studentų sąjungos. Gal tai pasiseks jau su šiuo numeriu.

Metraščio gale nurodyta Pabaltijį liečianti literatūra ir autorių adresai.

MIRUSIEJI

Helga KOLLER, gimusi Kanditt, ištekėjusi Auksoraitienė, po sunkios ligos mirė 1996 m. birželio 8 d. sulaukusi 57 metų.

Helga Koller gimė Königsberge, vėliau atvyko į Lietuvą kaip "vilkaikis". Po ankstyvos vyro

Dr. Dainė AUGUSTAITYTĖ mirė 1996 m. rugpjūčio 8 d. Palaidota Munchene.

Velionė gimė 1931 m. sausio 17 d. Kaune. Studijavo Heidelberge Vertėjų institute anglų ir prancūzų kalbas, o Munchene slavistiką. Gavo

mirties 1961 m. atvyko į Vokietiją. Buvo Stuttgarto LB apylinkės narė. Paskutiniu metu gyveno Asperge, netoli Ludwigsburgo. Stuttgarto lietuvių apylinkės vardu p. Repšys ir p. Klafs padėjo gėlių ant jos kapo.

dr. laipsnį. 23 metus dėstė Muncheno slavistikos institute lenkų ir rusų kalbas.

1978 m. Vokietijos lietuvių bendruomenė išleido jos vadovėlių "Lehrbuch der litauischen Sprache".

PLJS

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga
World Lithuanian Youth Association

Kada? 1997 vasara JAV-ėse, liepos 25d - rugpjūčio 3d.

Kur? Kongresas vyks trijuose miestuose:
Washington D.C., New York ir Boston.

Kaip Registruoti?

Kai tolimesne informacija bus sukaupta, registracijos forma bus randama <http://www.pljk.org/ino.html>. Rengimo komitetas itemptai ruošiasi išnagrinėti smulkmenybes.

STUDIA BALTICA

Intensivkurse

der estnischen, lettischen und litauischen Sprache

Auch 1997 werden wieder Intensivkurse der Sprachen Estnisch, Lettisch und Litauisch angeboten. Die Kurse sind für Anfänger ohne Vorkenntnisse konzipiert und stehen den Studierenden aller Fachrichtungen an deutschen Hochschulen offen. Nähere Informationen und Anmeldung bei

Dr. Maadlene Huelmann
Institut für Interdisziplinäre Baltische Studien
Bismarhof 3A, 48143 Münster
Tel: 0251-83-4499
Fax: 0251-83-4456
e-mail: TENHAGW@uni-muenster.de

Termine:

16.2.-27.3.97
Intensivkurs in Annaberg bei Bonn
28.8.-28.9.97
Kursfortsetzung
in Tartu, Riga, Vilnius

Vokietijos LB, Lorsche Str. 1, 68623 Lampertheim-Hüttenfeld

Postvertriebsstück / D 14859 F

Entgelt bezahlt

Nam:

Vincas Bartusevicius

Anne-Frank-Str. 31

54516 Wittlich

INFORMACIJOMS leisti aukojo:

St. Kungys iš Hacienda Heights, JAV.....	40 US\$
Eimantas Sakalauskas iš Schwetzingeno.....	50,-- DM
Witautas Romanowski iš Hannoverio.....	120,-- DM
dr. Andreas König iš Göttingeno.....	20,-- DM
Jeronimus Jarumbawitsch iš Mannheimo.....	40,-- DM
Aloysas Janusevičius iš Griesheim.....	100,-- DM

AČIU

NUMATOMI RENGINIAI

Spalio 11-13.....	Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas Hüttenfelde
Spalio 12.....	20.00 val. Hüttenfeldo Bürgerhaus ansamblio "Žvelsa" iš Klaipėdos koncertas
Lapkričio 22-24.....	Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Hüttenfelde
1997 m. vasario 22 d.	Centrinis Vasario 16 minėjimas Hüttenfelde
1997 m. liepos 1-7 d.d.....	Pasaulio LB Seimas Vilniuje, Lietuvoje
1997 m. liepos 25 - rugpjūčio 3 d.d.....	Pasaulio LJS Kongresas Washingtone, New Yorke ir Bostone, JAV

Spalio 18 - 20,

Studijų dienos "Lietuva po nepriklausomybės".

Akademie der Diözese Rottenburg-Stuttgart, - Tagungshaus Weingarten, Kirchplatz 7, 88250 Weingarten, tel.: 0711 - 1640-0, faksas: 0711 - 1640 - 777

Vokietijos LB Valdybos Informacijos

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Lorsche Str. 1, 68623 Lampertheim-Hüttenfeld, Tel.: 06256 - 322, Fax: 06256 - 1641

Bankverbindung: Deutsche Bank Weinheim, BLZ 670 700 10, Kto. Nr. 581 7978

Gautus rankraščius redakcija taisy ir trumpina savo nuožiūra.

Spausdinama medžiaga nebūtinai atstovauja VLB Valdybos nuomonei.